

ГОЙВАНОВИЧ Наталія – кандидат біологічних наук, доцент кафедри біології та хімії, Дрогобицький державний педагогічний університету імені Івана Франка, вул. Івана Франка, 24, м. Дрогобич, 82100, Україна

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-3442-0674>

Scopus ID: 57203341250

КОССАК Григорій – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри біології та хімії, Дрогобицький державний педагогічний університету імені Івана Франка, вул. Івана Франка, 24, м. Дрогобич, 82100, Україна

ORCID: <https://orcid.org/0009-0007-7487-4674>

DOI: <https://doi.org/10.24919/2413-2039.20/52.2>

Бібліографічний опис статті: Гойванович, Н. & Коссака, Г. (2025). Сучасні підходи до організації змішаного навчання у ЗВО та їх ефективність. *Людинознавчі студії. Серія «Педагогіка»*, 20 (52), 17–26, doi: <https://doi.org/10.24919/2413-2039.20/52.2>

СУЧАСНІ ПІДХОДИ ДО ОРГАНІЗАЦІЇ ЗМІШАНОГО НАВЧАННЯ У ЗВО ТА ЇХ ЕФЕКТИВНІСТЬ

Анотація. У статті проаналізовано сучасні виклики та ключові тенденції в освіті України та Європи в умовах технологічного прогресу та глобалізації. Особливу увагу приділено трансформаціям, спричиненим повномасштабним вторгненням в Україну, що зумовило акцент на безпеці та безперервності освітнього процесу через онлайн-платформи. Водночас, стаття розглядає ширші європейські тенденції впровадження інноваційних технологій, таких як штучний інтелект та віртуальна реальність, а також зростаючу важливість розвитку «м'яких навичок».

Серед основних освітніх трендів виділено індивідуалізацію навчання, розвиток цифрових компетентностей, проєктну діяльність та міждисциплінарність. Підкреслено, що поряд із загальноєвропейськими тенденціями, в Україні спостерігається особлива увага до розвитку стійкості та адаптивності.

Окремий акцент зроблено на зростаючій ролі змішаного формату навчання, який стає все більш актуальним для українських закладів вищої освіти. У статті зазначено, що формування змішаного навчання в Україні регулюється на державному рівні та на рівні окремих закладів вищої освіти, це свідчить про його інституціоналізацію та визнання як важливої складової сучасної освітньої практики. Впровадження змішаного формату навчання розглядається як відповідь на виклики забезпечення доступності та гнучкості освіти, поєднуючи переваги як аудиторного, так і дистанційного навчання.

Водночас, стаття підкреслює існуючі виклики, такі як цифрова нерівність та потреба у якісній підготовці викладачів до роботи в умовах змішаного навчання. Зміна ролі викладача в контексті змішаного формату навчання вимагає нових підходів до педагогічного дизайну та організації навчального процесу. У статті містяться результати опитування здобувачів освіти Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка щодо організації змішаного навчання.

Таким чином, стаття акцентує увагу на тому, що змішаний формат навчання є ключовою тенденцією в розвитку сучасної освіти в Україні, що потребує подальшого дослідження, розробки ефективних методик та подолання існуючих перешкод для його успішного впровадження.

Ключові слова: нові формати навчання, змішане навчання, моделі змішаного навчання, організація змішаного навчання в ЗВО.

HOIVANOVYCH Nataliia – PhD (Biology), Associate Professor at the Biology and Chemistry Department, Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University, Ivan Franko str., 24, Drohobych, 82100, Ukraine

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-3442-0674>

Scopus ID: 57203341250

KOSSAK Hrygoriy – PhD (Pedagogy), Associate Professor at the Biology and Chemistry Department, Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University, Ivan Franko str., 24, Drohobych, 82100, Ukraine

ORCID: <https://orcid.org/0009-0007-7487-4674>

DOI: <https://doi.org/10.24919/2413-2039.20/52.2>

To cite this article: Hoivanovych, N., Kossak, G. (2025). Suchasni pidkhody do orhanizatsii zmishanoho navchannia u ZVO ta yikh efektyvnist [Modern approaches to organizing blended learning in higher education institutions and their effectiveness]. *Human Studies. Series of Pedagogy*, 20(52), 17–26, doi: <https://doi.org/10.24919/2413-2039.20/52.2>

MODERN APPROACHES TO ORGANIZING BLENDED LEARNING IN HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS AND THEIR EFFECTIVENESS

Summary. *The article analyzes contemporary challenges and key trends in the education of Ukraine and Europe in the context of technological progress and globalization. Particular attention is paid to the transformations caused by the full-scale invasion of Ukraine, which has led to an emphasis on the safety and continuity of the educational process through online platforms. At the same time, the article examines broader European trends in the implementation of innovative technologies, such as artificial intelligence and virtual reality, as well as the growing importance of developing "soft skills."*

Among the main educational trends, the text highlights the individualization of learning, the development of digital competencies, project-based activities, and interdisciplinarity. It is emphasized that alongside general European trends, Ukraine shows a particular focus on the development of resilience and adaptability.

A separate emphasis is placed on the growing role of blended learning, which is becoming increasingly relevant for Ukrainian higher education institutions. In the article notes that the formation of blended learning in Ukraine is regulated at the state level and at the level of individual higher education institutions, which indicates its institutionalization and recognition as an important component of modern educational practice. The introduction of blended learning is seen as a response to the challenges of ensuring the accessibility and flexibility of education, combining the advantages of both classroom and distance learning.

At the same time, the article underscores existing challenges, such as the digital divide and the need for high-quality teacher training for working in blended learning environments. The changing role of the teacher in the context of blended learning requires new approaches to pedagogical design and the organization of the educational process. Additionally, the article includes the results of a survey conducted among students of Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University regarding the organization of blended learning.

Thus, the article emphasizes that blended learning is a key trend in the development of modern education in Ukraine, which requires further research, the development of effective methodologies, and overcoming existing obstacles for its successful implementation.

Key words: *new learning formats, blended learning, blended learning models, organization of blended learning in higher education institutions.*

Постановка проблеми. Сучасна освіта переживає період кардинальних змін, спричинених технологічним прогресом та глобалізацією. Як в Україні, так і в Європі спостерігається декілька ключових тенденцій, які формують обличчя сучасної освіти. Після початку повномасштабної війни акцент змістився на забезпечення безперервності освітнього процесу

за допомогою онлайн-платформ та дистанційних технологій. Також спостерігається посилення уваги до розвитку м'яких навичок (soft skills), таких як адаптивність, стресостійкість та емоційний інтелект. Європейські країни активно впроваджують інноваційні освітні технології, такі як штучний інтелект, віртуальна реальність (Єфремова, 2023, с. 8).

Основними освітніми трендами і тенденціями є змішане навчання, індивідуалізація навчання, розвиток цифрових компетентностей, проєктна діяльність, міждисциплінарність, стійкий розвиток (Будник, 2018, с. 5; Порядок, 2024).

Незважаючи на загальні тенденції, в Україні та Європі є свої особливості. В Україні, наприклад, акцент робиться на розвитку м'яких навичок, таких як адаптивність та стійкість до стресу. В Європі ж більша увага приділяється розвитку підприємництва та інновацій (Вишківська, 2022, с. 132). На жаль, багатьом викладачам бракує навичок роботи з новими технологіями та організації онлайн-навчання. На даному етапі розвитку освіти викладач перетворюється з носія знань на фасилітатора навчального процесу, що вимагає нових компетенцій. Однак, разом із новими можливостями, сучасна освіта стикається з низкою викликів. Серед них – цифрова нерівність, недостатня підготовка викладачів та зміна ролі викладача в навчальному процесі (Цюняк, 2021, с. 234).

Змішаний формат навчання стає все більш актуальним для українських закладів вищої освіти. Форми змішаного навчання в Україні регулюються на державному рівні та на рівні окремих закладів вищої освіти. Загальні принципи та вимоги до організації змішаного навчання визначаються нормативно-правовими актами Міністерства освіти і науки України (Рекомендації МОН, 2020; Цюняк, 2021, с. 234). Водночас, кожен заклад вищої освіти має право самостійно розробляти свої програми змішаного навчання, враховуючи специфіку навчальних дисциплін та потреби (Антонюк, 2022, с. 220; Вишківська, 2022, с. 133; Солодчук, 2023, с. 266).

Аналіз останніх досліджень. Змішане навчання є одним із напрямів розвитку українських закладів вищої освіти. Воно дозволяє підвищити якість освіти, зробити її більш доступною та сучасною. Крім того, змішане навчання сприяє міжнародній інтеграції української вищої освіти, оскільки дозволяє здобувачам освіти брати участь у міжнародних проєктах та співпрацювати з іноземними колегами.

Аналіз літературних джерел (Вишківська, 2022, с. 133; Середа, 2022, с. 245) показує, що змішане навчання має ряд переваг як для здобувачів освіти, так і для закладів освіти. Наприклад, для здобувачів освіти змішане навчання означає: гнучкий графік навчання;

можливість отримувати знання з будь-якого місця, де є доступ до інтернету; розвиток самостійності та відповідальності; більш глибоке занурення в навчальний матеріал завдяки різноманітним онлайн-ресурсам. Заклади освіти можуть залучати кращих викладачів з різних куточків світу, змішане навчання допомагає збільшити контингент здобувачів освіти, популяризує заклад на міжнародній арені, такий формат навчання сприяє ефективному використанню ресурсів (Вишківська, 2022, с. 133; Сидоренко, 2023, с. 10).

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. На сьогоднішній день, змішане навчання є невід'ємною частиною вищої освіти і відкриває нові можливості для здобувачів освіти та викладачів, сприяє підвищенню якості освіти та міжнародній інтеграції українських закладів вищої освіти. Однак для успішної реалізації змішаного навчання необхідно подолати ряд викликів, таких як забезпечення рівного доступу до інтернету, підготовка викладачів до роботи в новому форматі та розробка якісних навчальних матеріалів. Для створення ефективного освітнього середовища необхідно залучати здобувачів освіти й враховувати їхні потреби.

Мета статті: дослідити форми і моделі для запровадження змішаного навчання в ЗВО, шляхи їх реалізації на практиці в українських освітніх закладах, оцінити доступність змішаного навчання в ДДПУ і. І. Франка.

Виклад основного матеріалу.

Основні форми та моделі змішаного навчання. Сучасна освіта все більше орієнтується на цифрові технології та індивідуальний підхід до навчання. Впровадження змішаного навчання, яке поєднує традиційні та онлайн-формати, є одним із ключових трендів у сучасній освіті. Цей підхід дозволяє більш гнучко організувати навчальний процес, враховуючи різноманітні потреби здобувачів освіти. Впровадження нових освітніх стандартів та інтеграція України в Болонський процес стимулюють пошук нових підходів до навчання (Боднар, 2021, с. 163; Бугайчук, 2016, с. 15).

Змішане навчання – це сучасний педагогічний підхід, який поєднує традиційні методи навчання з інноваційними технологіями. Цей формат передбачає поєднання очних занять з використанням онлайн-платформ, інтерактивних матеріалів та інших цифрових ресурсів. Такий підхід дозволяє зробити навчальний процес більш гнучким, індивідуалізованим та

ефективним (Єфремова, 2023, с. 11). Ключовою перевагою змішаного навчання є його орієнтація на потреби кожного здобувача освіти. Цей підхід дозволяє адаптувати навчальний процес до різних рівнів підготовки, стилів навчання та темпу роботи здобувачів освіти. Навчальні матеріали стають доступними будь-коли та з будь-якого пристрою, що значно спрощує процес навчання (Солодчук, 2023, с. 268).

Змішане навчання пропонує безліч можливостей для організації навчального процесу, але кожна модель має свої особливості та підходить для різних ситуацій. Основні моделями змішаного навчання є: ротаційна, перевернутий клас, лабораторний ротацій, станцій, онлайн-курсів. Детальніше основні моделі та їхні характеристики представлені у таблиці 1.

Вибір моделі змішаного навчання залежить від багатьох факторів (рис. 1а).

Рис. 1а

Таблиця 1

Порівняння моделей змішаного навчання
(Боднар, 2021, с.163; Вишківська, 2022, с.133; Солодчук, 2023, с. 269)

Модель	Опис	Переваги	Недоліки	Коли використовувати
Ротаційна	Здобувачі освіти чергують різні види діяльності: індивідуальна робота за комп'ютером, робота в групах, лекції, практичні заняття.	Різноманітність, гнучкість, задоволення різних стилів навчання.	Може бути складно організувати, потребує ретельного планування.	Для всіх рівнів навчання, коли потрібно поєднати різні форми роботи.
Фліппед клас	Теоретичний матеріал вивчається самостійно вдома, на занятті – практичні завдання.	Ефективне використання часу на занятті, розвиток самостійності.	Потребує високої мотивації здобувачів освіти, може бути складним для деяких дисциплін.	Для дисциплін, що потребують практичного застосування знань.
Модель лабораторних ротацій	Фокус на практичних заняттях у лабораторії.	Розвиток практичних навичок, глибоке занурення в предмет.	Може бути ресурсозатратною, потребує спеціального обладнання.	Для природничих наук, технічних дисциплін.
Модель станцій	Навчальний матеріал розбивається на блоки, які вивчаються на різних станціях.	Різноманітність завдань, підвищена мотивація.	Може бути складно організувати для великих груп.	Для закріплення знань, розвитку різних навичок.
Модель онлайн-курсів	Частина навчання відбувається онлайн, частина – очно.	Гнучкість, доступність, можливість навчатися в будь-який час.	Може призвести до відчуження здобувачів освіти, потребує високої самоорганізації.	Для дистанційного навчання, доповнення очних занять.

Важливо розуміти, що жодна модель не є універсальною. Найкращий результат досягається шляхом комбінування різних елементів різних моделей та адаптації їх до конкретних умов навчання.

Форми змішаного навчання можна поділити на синхронні, асинхронні та комбіновані. Синхронні передбачають одночасну взаємодію викладача та здобувачів освіти у реальному часі (вебінари, відеоконференції). Асинхронні форми – здобувачі освіти працюють самостійно в будь-який зручний для них час (онлайн-курси, форуми). У комбінованій формі поєднують синхронні та асинхронні форми навчання (Боднар, 2021, с. 163; Вишківська, 2022, с. 133).

Змішане навчання є перспективним напрямком розвитку сучасної освіти. Вибір конкретної моделі та форм змішаного навчання залежить від багатьох факторів і вимагає індивідуального підходу. Важливо розуміти, що змішане навчання не є панацеєю від усіх проблем освіти, але воно може значно підвищити ефективність навчального процесу.

Методика дослідження. Нами було проведено онлайн-опитування здобувачів освіти першого (бакалаврського) і другого (магістерського) рівнів вищої освіти в Дрогобицькому державному педагогічному університеті імені Івана Франка з 15 березня по 15 вересня 2024 року щодо потреб організації змішаного навчання. Опитування було анонімним, без збору електронних адрес. Всього у дослідженні взяло участь понад 300 здобувачів освіти. В опитуванні в рівних долях представлені здобувачі бакалаврських та магістерських програм. Аналіз результатів досліджень показав, що 15,4% респондентів працюють на посадах вчителів закладів освіти різних рівнів. Анкета була створена за допомогою Google Forms і розповсюджена через соціальні мережі. У структурі анкети було 6 блоків питань:

загальна інформація, загальна оцінка змішаного навчання, переваги змішаного навчання, недоліки змішаного навчання, порівняння змішаного та дистанційного навчання, пропозиції та побажання.

Результати дослідження. У зв'язку із повномасштабним вторгненням росії в Україну запровадження змішаного чи дистанційного форматів навчання може відбутися в будь-який момент. Результати опитування здобувачів освіти Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка щодо організації змішаного навчання дозволять покращити якість освіти в разі запровадження змішаної чи дистанційної форми здобуття освіти. Біля 30% респондентів здобували освіту на магістерському рівні, й майже 70% – на бакалаврському рівні. Всі здобувачі освіти денної форми здобуття освіти.

Вцілому опитані респонденти були задоволені організацією змішаного навчання в Дрогобицькому державному педагогічному університеті імені Івана Франка – понад 50%. Проте частка незадоволених – 27%, що свідчить, що при поверненні до змішаного навчання потрібно буде доопрацьовувати його організацію за певними критеріями.

Як видно на рис. 2, 55% респондентів вважають змішане навчання досить ефективним, а 15% – дуже ефективним. Звичайно, рівень задоволення залежить від напрямку навчання, здобувачі освіти прикладних спеціальностей були обмежені в доступі до лабораторій і формуванню практичних умінь. Тому 15% опитаних вважають змішане навчання мало або взагалі неефективним (рис. 2, 3).

Переважає більшість здобувачів освіти (63%) вважає, що під час змішаного навчання засвоєння навчального матеріалу відбувається гірше, ніж при традиційному. Сумарно тільки 22% ставиться до змішаного навчання нейтрально або бачить якісь переваги.

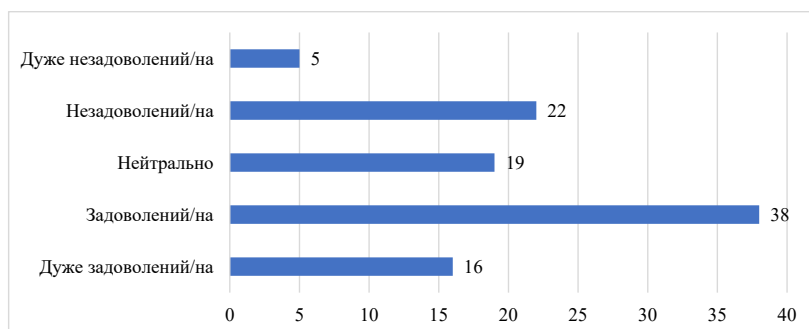

Рис. 1. Рівень задоволення змішаним навчанням (%)

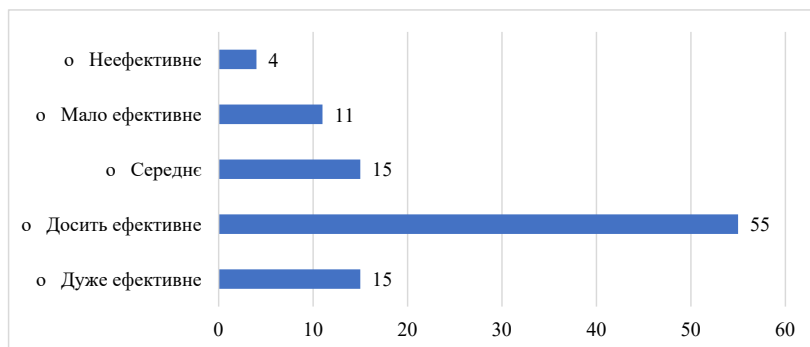

Рис. 2. Оцінка ефективності змішаного навчання (очима здобувача освіти) (%)

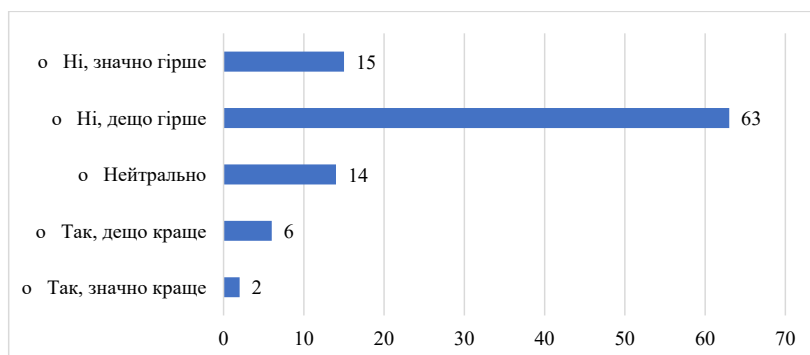

Рис. 3. Чи допомагає змішане навчання краще засвоювати навчальний матеріал? (%)

Серед переваг змішаного навчання, на думку здобувачів освіти нашого університету, переважає гнучкий графік навчання – 82%. Ймовірно, це пов'язано з працевлаштуванням здобувачів освіти. Також значними перевагами є індивідуальний темп навчання і можливість повторного перегляду матеріалу (64–71%) (рис. 4, 5).

Для дистанційного і змішаного навчання у здобувачів освіти мають бути добре розвинені навички самоорганізації, самоконтролю і самооцінки. Результати опитування свідчать, що 67% опитуваних вважають, що змішане

навчання сприяє розвитку навичок самоорганізації та самостійної роботи (рис. 6).

У суспільстві поширюється думка, що змішане навчання дозволяє краще збалансувати роботу, навчання і особисте життя. Але це можливо, якщо весь навчальний процес поділений на онлайн-курси, і лише частина є очною (для всіх предметів це має бути узгоджено). Понад 60% опитаних вважає, що змішане навчання допоможе створити їм індивідуальну траєкторію і збалансувати час між навчанням і роботою.

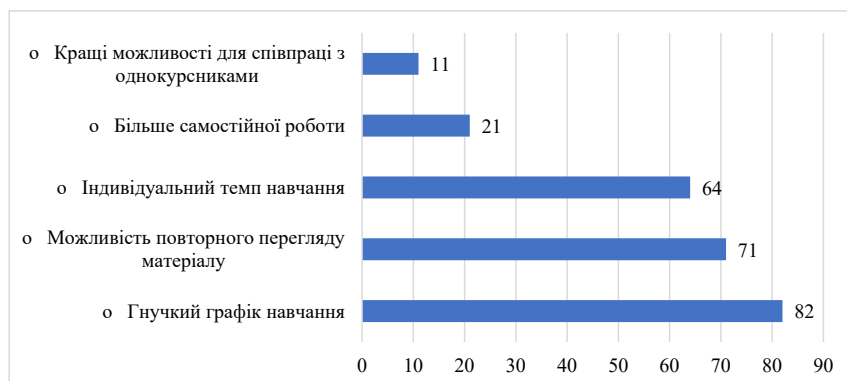

Рис. 4. Переваги змішаного навчання (%)

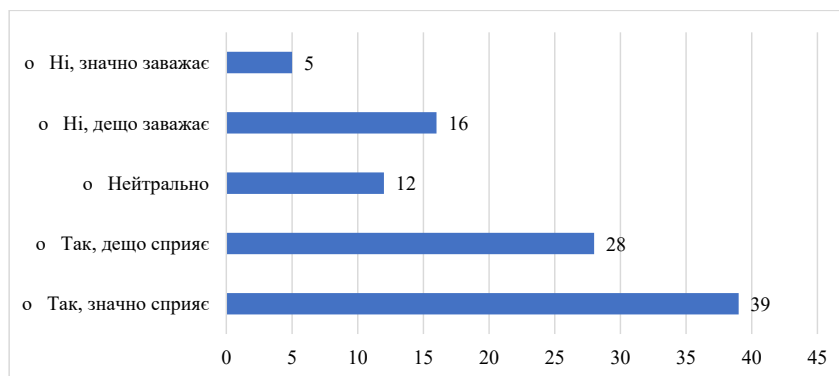

Рис. 5. Чи сприяє змішане навчання розвитку навичок самоорганізації та самостійної роботи? (%)

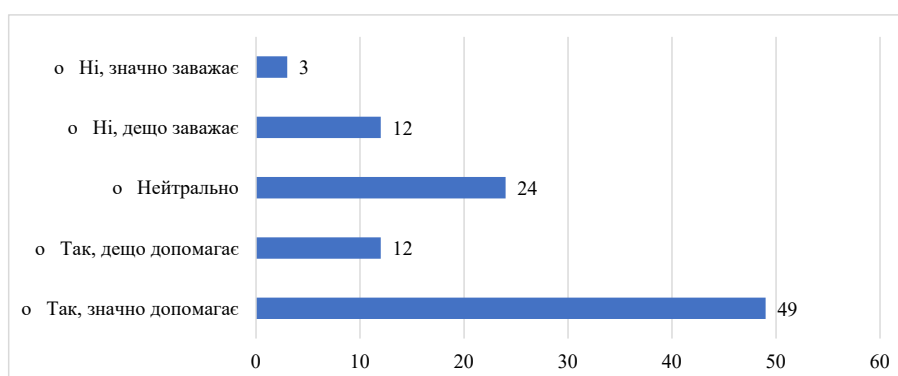

Рис. 6. Чи допомагає змішане навчання краще балансувати навчання з іншими сферами життя? (%)

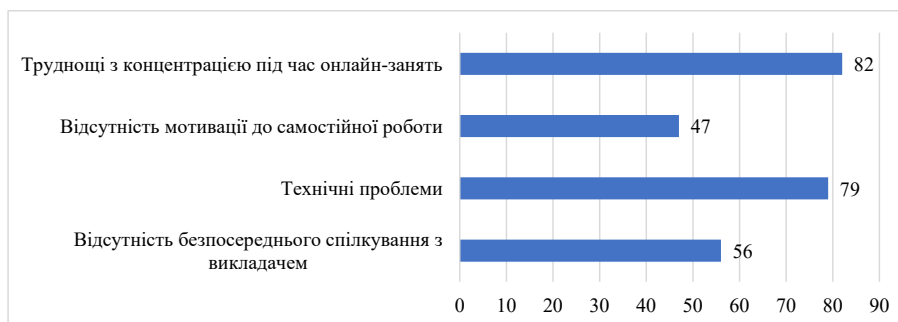

Рис. 7. Недоліки змішаного навчання (%)

Як і будь який інший формат навчання, змішане навчання поряд з перевагами має і недоліки. Одними з основних є: труднощі з концентрацією під час онлайн-занять (82%), технічні проблеми (79%), відсутність безпосереднього спілкування з викладачем (56%), відсутність мотивації до самостійної роботи (47%) (рис. 8).

Це питання є досить болючим для сучасної молоді, оскільки 2 роки карантину через коронавірус і 3 роки війни в країні значно підняли рівень соціальної ізоляції. Здобувачам освіти складно спілкуватися в академічних групах,

вони частково втратили соціальні навички, тому змішане навчання може тільки поглибити цю проблему. 37% опитаних вважає, що змішане навчання призведе до поглиблення соціальної ізоляції, 26% ставиться до цього нейтрально, а 37% – що нічого не зміниться (напевно бачить інші фактори, що зумовлюють соціальну ізоляцію, наприклад залежність від соціальних мереж) (рис. 9).

Результати опитування показують, що 88% відчують достатню підтримку з боку викладачів під час змішаного навчання. Викладачі нашого університету, з розумінням ставились

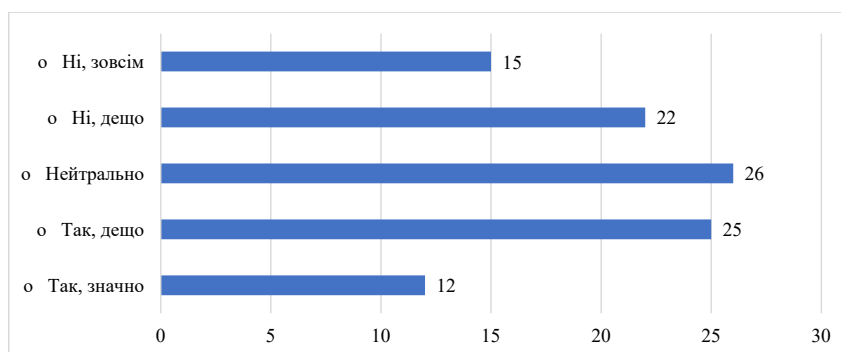

Рис. 8. Чи може змішане навчання призвести до соціальної ізоляції? (%)

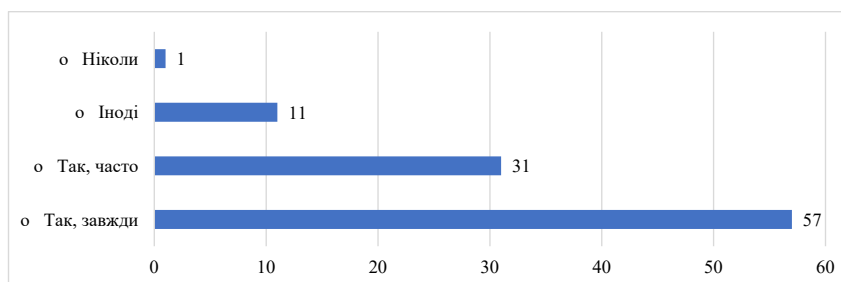

Рис. 9. Чи відчуваєте ви достатню підтримку з боку викладачів під час змішаного навчання? (%)

доріжних життєвих ситуацій у здобувачів освіти, завжди виходили на контакт чи навіть додаткові зум-зустрічі на прохання здобувачів освіти.

Підсумовуючи, можна стверджувати, що змішане навчання як форма навчання допомагає здобувачу освіти проєктувати індивідуальну траєкторію навчання з гнучким графіком і у власному темпі. Проте, більшість здобувачів підтримують традиційний формат очного навчання з можливістю спілкування з викладачем та одногрупниками.

Отже, змішаний формат навчання може бути корисним для здобувачів освіти з індивідуальними потребами, здобувачів освіти, які навчаються заочно, бо змішаний формат дозволяє поєднувати самостійну роботу з періодичними зустрічами з викладачем, здобувачів освіти, які бажають отримати додаткові знання і можуть вибирати додаткові онлайн-курси та вебінари. Загалом, змішаний формат навчання пропонує здобувачам освіти багато переваг і є перспективним напрямком у сучасній освіті.

Висновки. Змішане навчання є перспективним напрямком розвитку вищої освіти, який має значний потенціал для підвищення

якості освітніх послуг. Такий формат навчання відкриває для здобувачів освіти широкі можливості для самостійної роботи, розвитку критичного мислення та навичок самоорганізації. Завдяки різноманітним онлайн-ресурсам здобувачі освіти можуть глибше зануритися в навчальний матеріал та отримати додаткову інформацію. Для успішної реалізації змішаного навчання необхідно створити відповідні умови: забезпечити доступ до сучасних технологій, підготувати викладачів до роботи в новому форматі та розробити якісні навчальні матеріали. Завдяки збалансованому поєднанню очного та онлайн-навчання можна досягти високих результатів у підготовці фахівців, які відповідають вимогам сучасного ринку праці.

Результати опитування здобувачів освіти демонструють, що змішане навчання має потенціал і вже частково використовується в університеті. Проте, для його ефективного впровадження необхідно враховувати думку здобувачів освіти та працювати над усуненням недоліків. Необхідно переглянути методики викладання у змішаному форматі, щоб підвищити ефективність засвоєння навчального матеріалу.

ЛІТЕРАТУРА

1. Антонюк Л., Михайлюк Г., Боднар О. Перспективи впровадження змішаного навчання у ЗВО. *Актуальні питання гуманітарних наук*. 2022. Вип 58, том 1. С. 216–231
2. Боднар Т. Сучасні практики використання змішаного навчання в українській вищій школі. *Актуальні питання гуманітарних наук*. 2021. Вип. 45(1). С. 161–165.
3. Бугайчук К. Л. Змішане навчання: теоретичний аналіз та стратегія впровадження в освітній процес вищих навчальних закладів. *Інформаційні технології і засоби навчання*. 2016. Том 54. № 4. С. 12–19.
4. Будник О. Використання методик змішаного навчання у закладі вищої освіти. *Освітні обрії*. 2018. Вип. 46 (1). С. 4–11.
5. Вишківська В. Б., Чемерис О. А., Прус А. В., Кулик І. В. Змішане навчання як інноваційний чинник модернізації освітнього процесу. *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах*. 2022. Вип. 83. С. 131–135.
6. Єфремова О. Змішане навчання в закладах вищої освіти. *Освітні, педагогічні науки*. 2023. № 4-5. С. 7–14
7. Про затвердження Порядку та умов здобуття загальної середньої освіти в комунальних закладах загальної середньої освіти в умовах воєнного стану в Україні (наказ № 1222/42567). URL: <http://surl.li/isflpz> (дата звернення 12.10.2024)
8. Рекомендації щодо впровадження змішаного навчання у закладах фахової передвищої та вищої освіти. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/vishcha-osvita/2020/zmyshene%20navchannya/zmishanenavchanniabookletspreads-2.pdf> (дата звернення 12.10.2024)
9. Середя І. В. Реалізація змішаного навчання у підготовці педагогів спеціальної освіти в умовах карантину. *Інформаційні технології і засоби навчання*. 2022. Вип. 88 (2). С. 239–254.
10. Сидоренко, В. В., Кулішов, В. С., Торба, Н. Г. Інноваційні підходи до організації видів практик здобувачів вищої освіти в період воєнного стану. *Вісник Національної академії педагогічних наук України*. 2023. Вип. 5(1). С. 1–15.
11. Солодчук А. Система змішаного навчання у закладах вищої освіти в умовах воєнного стану в Україні. *Актуальні питання гуманітарних наук*. 2023. Вип. 68, том 2. С. 265–271.
12. Цюняк О. П., Розлуцька Г. М. Змішане навчання як інноваційна форма організації освітнього процесу у закладах вищої освіти. *Науковий вісник Ужгородського університету. Серія «Педагогіка. Соціальна робота»*. 2021. Вип. 2 (49). С. 232–235.

REFERENCES

1. Antoniuk, L., Mykhailiuk, H., & Bodnar O. (2022). Perspektyvy vprovadzhennia zmishanoho navchannia u ZVO [Prospects for the implementation of blended learning in HEIs]. *Aktualni pytannia humanitarnykh nauk*, 58(1), 216–231. [in Ukrainian]
2. Bodnar, T. (2021) Suchasni praktyky vykorystannia zmishanoho navchannia v ukrainskii vyshchii shkoli [Modern Practices of Blended Learning Implementation in Ukrainian Higher Education]. *Aktualni pytannia humanitarnykh nauk*, 45(1), 161–165. [in Ukrainian]
3. Buhaichuk, K. L. (2016) Zmishane navchannia: teoretychnyi analiz ta stratehiia vprovadzhennia v osvitnii protses vyshchykh navchalnykh zakladiv [Blended Learning: Theoretical Analysis and Implementation Strategy in the Educational Process of Higher Education Institutions]. *Informatsiini tekhnolohii i zasoby navchannia*, 54(4), 12–19. [in Ukrainian]
4. Budnyk, O. (2018) Vykorystannia metodyk zmishanoho navchannia u zakladi vyshchoi osvity. Using Blended Learning Methodologies in Higher Education Institutions. *Osvitni obrii*, 46 (1), 4–11. [in Ukrainian]
5. Vyshkivska, V. B., Chemerys, O. A., Prus, A. V., & Kulyk, I. V. (2022) Zmishane navchannia yak innovatsiinyi chynnyk modernizatsii osvitnoho protsesu [Blended Learning as an Innovative Factor in the Modernization of the Educational Process]. *Pedahohika formuvannia tvorchoi osobystosti u vyshchii i zahalnoosvitnii shkolakh*, 83, 131–135. [in Ukrainian]
6. Iefremova, O. (2023) Zmishane navchannia v zakladakh vyshchoi osvity. [Blended Learning in Higher Education Institutions]. *Osvitni, pedahohichni nauky*, 4-5, 7-14. [in Ukrainian]
7. Pro zatverdzhennia Poriadku ta umov zdobuttia zahalnoi serednoi osvity v komunalnykh zakladakh zahalnoi serednoi osvity v umovakh voiennoho stanu v Ukraini (nakaz № 1222/42567). [On the approval of the Procedure and conditions for obtaining general secondary education in educational institutions located in the temporarily occupied territory of Ukraine (Order No. 1222/42567).] URL: <http://surl.li/isflpz> (data zvernennia 12.10.2024) [in Ukrainian]
8. Rekomendatsii shchodo vprovadzhennia zmishanoho navchannia u zakladakh fakhovoi peredvyshchoi ta vyshchoi osvity. [Recommendations for the implementation of blended learning in institutions of professional pre-higher and higher education] URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/vishcha-osvita/2020/zmyshene%20navchannya/zmishanenavchanniabookletspreads-2.pdf> (data zvernennia 12.10.2024) [in Ukrainian]
9. Sereda, I. V. (2022) Realizatsiia zmishanoho navchannia u pidhotovtsi pedahohiv spetsialnoi osvity v umovakh karantynu. [Implementation of blended learning in the training of pedagogical specialists in quarantine conditions]. *Informatsiini tekhnolohii i zasoby navchannia*, 88 (2), 239–254. [in Ukrainian]

10. Sydorenko, V. V., Kulishov, V. S., & Torba, N. H. (2023) Innovatsiini pidkhody do orhanizatsii vydiv praktyk zdobuvachiv vyshchoi osvity v period voiennoho stanu. [Innovative approaches to the organization of types of practical training for higher education applicants during the period of martial law]. *Visnyk Natsionalnoi akademii pedahohichnykh nauk Ukrainy.*, 5(1), 1–15. [in Ukrainian]
11. Solodchuk, A. (2023) Systema zmishanoho navchannia u zakladakh vyshchoi osvity v umovakh voiennoho stanu v Ukraini [The system of blended learning in higher education institutions in the context of martial law in Ukraine]. *Aktualni pytannia humanitarnykh nauk*, 68(2), 265–271. [in Ukrainian]
12. Tsiuniak, O. P., & Rozlutska, H. M. (2021). Zmishane navchannia yak innovatsiina forma orhanizatsii osvitnoho protsesu u zakladakh vyshchoi osvity. [Blended learning as an innovative form of organization of the educational process in higher education institutions]. *Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho universytet*